

Adressater iht. liste

04.06.2012

SAKSBEHANDLER:

Vibeke Gilde

DIR.TLF:

22 93 97 41

VÅR REFERANSE:

11/5162

ARKIVKODE:

540.12

DERES REFERANSE:

Høring - Maksimal beregningsrente i livsforsikring etter 1. januar 2013

1. Innledning

Det følger av forskrift 30. juni 2006 til forsikringsvirksomhetsloven § 2-3 at Finanstilsynet til enhver tid skal fastsette høyeste tillatte beregningsrente, som livsforsikringsselskaper og pensjonskasser (heretter pensjonsinnetninger) kan anvende ved beregning av premier og forsikringstekniske avsetninger, ut fra bestemmelsene i direktiv 2002/83/EF artikkel 20 nr. 1 B i). Av dette følger det at beregningsrenten skal fastsettes med forsiktighet og ikke overstige 60 prosent av rentesatsen for statsobligasjonslån i den valuta forsikringsavtalen er fastsatt i (dvs. norske kroner i Norge). Endring av beregningsrenten kan ikke gjøres gjeldende før fire måneder etter vedtaket.

Markedsrenten på ulike løpetider kan variere og endres betydelig, mens beregningsrenten i realiteten ikke kan justeres løpende. Med utgangspunkt i forskriftens og direktivets regler om maksimal beregningsrente, har derfor Finanstilsynet lagt til grunn at det må utvises et visst skjønn. En bør blant annet unngå hyppige endringer av beregningsrenten, og dermed i så vel premien som i det forsikringstekniske beregningsgrunnlag (og dermed også i avsetningene). Andre EØS-stater tar også hensyn til den økonomiske situasjon og utøver et skjønn i forhold til en ren bokstavfortolkning av direktivets regler.

Høyeste tillatte beregningsrente er 2,5 prosent for alle livsforsikringskontrakter som er etablert etter 1. januar 2011. Høyeste tillatte beregningsrente ved beregning av premier og forsikringsmessige avsetninger for ny pensjonsopptjening for eksisterende kollektive rente- og pensjonsforsikringer er også 2,5 prosent fra 1. januar 2012.

Det er forpliktelsene i kollektivporteføljen (der forsikringsprodukter med krav til årlig rentegaranti inngår) som er av klart størst betydning når det gjelder spørsmålet om fastsettelse av beregningsrente. Ytelsesbaserte private og kommunale pensjonsordninger inngår i denne porteføljen.

En eventuell endring i den maksimale beregningsrenten får ikke konsekvenser for opptjente rettigheter, herunder for fripoliser (dvs. fullt betalte forsikringer utgått fra kollektive pensjonsforsikringer).

2. Renteutviklingen

Utviklingen i statsobligasjonsrenten fra 2007 til 2011

Figuren under viser utviklingen i 10-års statsobligasjonsrente fra, 60 prosent av 10-års statsobligasjonsrente og beregningsrente ved nytegning etter 2008.

I tidsrommet desember 2008 – mai 2012 har maksimal beregningsrente ved nytegning vært høyere enn 60 prosent av 10-årig statsobligasjonsrente. Beregningsrenten ved nytegning har vært 3 prosent siden 1994, 2,75 prosent fra 2006 og 2,5 prosent fra 2011.

Renten på 10-års statsobligasjoner på Oslo Børs lå i perioden januar 2012 til april 2012 på ca. 2,4 prosent og ligger primo juni i underkant av 2,0 prosent. 60 prosent av dette (direktivbestemmelsens utgangspunkt) er dermed noe i overkant av 1,0 prosent.

Prognoser for renteutviklingen

Det er en betydelig usikkerhet rundt den videre renteutviklingen. Rentekurven i markedet reflekterer ingen forventning om vesentlig renteøkning fremover. Prognoser fra Consensus og andre prognosemakere peker mot en svak oppgang i statsobligasjonsrentene i de største markedene de

neste par årene, men likevel anslår disse at rentene vil bli liggende lavt; mellom 3 og 3,5 prosent på to års sikt. Også for norske statsobligasjoner er det i henhold til disse prognosene ventet stigende, men fortsatt lave renter fremover.

3. Nærmere om endring i beregningsrenten

Dersom det innføres en beregningsrente på 2,0 prosent (i stedet for 2,5 prosent) for ny opptjening i kollektiv pensjon med virkning fra 2013, vil dette gi økte premier for forsikringstakerne. Økningen av fremtidige premier er avhengig av kontraktens alderssammensetning og størrelsen på forsikringsytelsene. Tar man utgangspunkt i alderspensjon og ikke hensyntar størrelsen på forsikringsytelsene, vil premieøkningen bli henholdsvis 26 prosent for en 30-åring, 20 prosent for en 40-åring, 14 prosent for en 50-åring og 9 prosent for en 60-åring. Men samtidig har eldre arbeidstakere ofte høyere forsikringsytelser. Det kan derfor antas at premieøkningen i privat sektor vil ligge på 12-14 prosent og på ca. 11 prosent for kommuner (og andre offentliglignende institusjoner). Dette betyr at foretakenes samlede premier i privat sektor isolert sett vil øke med ca. 4,0 mrd. kroner, og med ca. 4,5 mrd. kroner for kommuner (og andre offentliglignende institusjoner) som følge av å redusere beregningsrenten fra 2,5 prosent til 2,0 prosent. I tillegg kommer utgifter til arbeidsgiveravgift.

Nivået på den maksimale beregningsrenten påvirker selskapenes soliditet gjennom sin betydning for selskapenes forpliktelser. Det vil imidlertid ta tid før en endring av maksimal beregningsrente på ny opptjening får vesentlig reduserende effekt på en pensjonsinnretnings gjennomsnittlige beregningsrente. Det antas at gjennomsnittlig beregningsrente reduseres med 0,04-0,05 prosent pr. år dersom en rente på 2,5 prosent videreføres. En reduksjon av beregningsrenten til 2 prosent på ny opptjening antas i utgangspunktet å redusere gjennomsnittlig rente pr. år med ytterligere 0,02 prosent. Årsaken til at effekten ikke er større, er knyttet til at samlet årlig premie i kollektiv pensjon utgjør en relativt liten andel av de samlede avsetninger (som er oppsamlet over mange tiår), og som antas å ligge på ca. 920 mrd. kroner (inkl. fripoliser) ved utgangen av 2012. Videre vil alle forsikringsforpliktelser som er avsatt på henholdsvis 2,5, 2,75, 3 og 4 prosent rentegrunnlag ved utgangen av 2012 bli videreført i den forstand at avsetningene har disse renteforpliktelsene hvert år fremover. På lengre sikt vil imidlertid en reduksjon av beregningsrenten for fremtidig opptjening være et viktig bidrag for å redusere selskapenes risiko.

Uavhengig av om maksimal beregningsrente reduseres er det svært viktig at selskapene/pensjonsinnretningene utnytter de muligheter som ligger i loven til å prise rentegarantien på en betryggende måte. Videre er det viktig at pensjonsinnretningene i år med høy avkastning foretar tilleggsavsetninger.

4. Finanstilsynets vurdering

Som nevnt i innledningen skal maksimal beregningsrente av soliditetsmessige årsaker fastsettes med forsiktighet og ikke overstige 60 prosent av rentesatsen for norske statsobligasjonslån, men det

er samtidig lagt til grunn at det må være rom for et visst skjønn ved fastsettelse av den maksimale beregningsrenten.

På bakgrunn av utviklingen i 10-årsrenten for statsobligasjoner kan det slås fast at beregningsrenten for kontrakter inngått etter 1. januar 2006 (2,75 prosent) og for kontrakter inngått årene før 1. januar 2006 (3 prosent) er betydelig høyere enn 60 prosent av 10-års statsobligasjonsrente, som primo juni 2012 tilsvarte i overkant av 1,0 prosent.

10-års statsobligasjonsrente har så langt i år variert mellom 2 og 2,5 prosent, noe som skulle tilsi en nedsettelse av beregningsrenten til høyst 1,5 prosent. Det er betydelig usikkerhet rundt den videre renteutviklingen. Prognosene peker mot en svak oppgang i statsobligasjonsrentene i de største markedene de neste par årene, men likevel slik at rentene forventes å bli liggende lavt; mellom 3 og 3,5 prosent på to års sikt. Også for norske statsobligasjoner er det ventet fortsatt lave renter fremover. På bakgrunn av renteutviklingen er det Finanstilsynets oppfatning at den maksimale beregningsrenten reduseres til 2,0 prosent for nye livsforsikringskontrakter og all ny pensjonsopptjening i kollektiv rente- og pensjonsforsikring fra 1. januar 2013. Det er da lagt vekt på at det nå er et historisk lavt rentenivå og at det i denne situasjonen bør unngås for store skift i premiegrunlaget.

Finanstilsynet tar sikte på å fastsette en reduksjon i beregningsrenten fra 2013, og ber om høringsinstansenes synspunkter på følgende forslag:

Høyeste tillatte beregningsrente som norske livsforsikringselskaper og pensjonskasser kan anvende for nye livsforsikringskontrakter og ved beregning av premier og tilhørende forsikringsmessige avsetninger for ny pensjonsopptjening for kollektive rente- og pensjonsforsikringer, skal være 2,0 prosent fra 1. januar 2013.

Høringsinstansene inviteres til å gi merknader til forslagene innen mandag 18. juni 2012. Finanstilsynet vil fastsette beregningsrenten innen 1. juli 2012.

Med hilsen
Finanstilsynet

Morten Baltzersen
finansstilsynsdirektør

Emil Steffensen
direktør for finans og forsikringsavdelingen

Kopi: Finansdepartementet

Høringsinstanser:

Akademikerne
AktuarKonsulenters Forum
Den norske Aktuarforening
Finansforbundet
Finansnæringens Fellesorganisasjon
Forbrukerrådet
Handels- og Servicenæringenes Hovedorganisasjon
Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunenes Sentralforbund
Konkurransetilsynet
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Bank
Norske Forsikringsmegleres Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Pensjonskasseforeningen
Sparebankforeningen i Norge
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund